

Vastaus Tanja Vahvelaisen ja Tiina Tuomelan sekä 45 muun valtuutetun aloitteeseen erityislasten koulukuljetusten järjestämiseksi vuoroasumistilanteissa myös etävanhemman kotoa

VD/5008/00.02.00.03/2018

EL-H/IK/ETN/OK/PJ

Tanja Vahvelainen ja Tiina Tuomela sekä 45 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

"Koulukyydit järjestetään veloitusetta lapsen molemmista yhteishuoltosopimukseen pohjautuvista kodeista niissä tapauksissa, joissa lapselle on myönnetty koulukyyti lääkärin, psykologin tai muun terveydenhuoltoalan ammattilaisen toimesta lähivanhemman osoitteesta".

Kaupunginvaltuusto 28.5.2018 § 13

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sivistystoimen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Lapsenhuoltolaki (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta) määrittelee lapsen asumisen. Lain lähtökohtana on, että lapsi asuu aina toisen vanhemman luona oleskelu- ja tapaamisjärjestelyjen laajuudesta riippumatta.

Lapsenhuoltolakiin ehdotetaan säännöksiä, jotka mahdollistavat yhtenä laissa tarkoitettuna lapsen asumisjärjestelynä sen, että lapsi asuu vuorotellen molempien vanhempiensa luona. Vuoroasumisella tarkoitettaisiin lähtökohtaisesti tilannetta, jossa lapsi asuu vähintään 40 prosenttia kalenterivuodesta toisen vanhempansa luona. Tieto vuoroasumisesta merkittäisiin väestötietojärjestelmään huollon sisältöä koskevana tietona. Tällä tavoin tehtäisiin näkyväksi järjestely, jossa lapsi asuu tosiasiaassa vuorotellen molempien vanhempiensa luona yhtä paljon tai lähes yhtä paljon.

Henkilön virallinen asuinpaikka määräytyy kotikuntalain perusteella ja päätöksen siitä tekee maistraatti. Kotikuntalain perusajatuksena on kirjata väestötietojärjestelmään tieto siitä, missä henkilö tosiasiallisesti asuu. Henkilöllä voi olla vain yksi virallinen asuinpaikka, vaikka hänellä olisi käytössään useampia asuntoja. Tämä sääntely koskisi myös vuoroasumistilanteita eli vuoroasumisessakin lapsella voisi olla vain yksi virallinen asuinpaikka.

Etuudet ja palvelut määräytyisivät edelleen lapsen virallisen asuinpaikan perusteella, joten ehdotetut vuoroasumista koskevat säännökset eivät vaikuttaisi välittömästi lapsen ja perheen saamien palveluiden ja etuuksien määrääntymiseen, kuten asumistukeen ja koulukuljetuksiin.

Hallituksen esitys lapsenhuoltolain muuttamisesta (HE 88/2018) annettiin eduskunnalle 20.6.2018. Uusi laki on tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan 1.4.2019.

Perusopetuslain mukaan, jos perusopetuksen oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa

esiopetukseen tai päiväkodista esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päiväkodista esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päiväkotiin. Perusopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan opetuslautakunta päättää perusopetuksen ja esiopetuksen oppilaiden koulukuljetusten ja koulumatka-avustusten perusteista. Opetuslautakunnan hyväksymissä koulukuljetusperusteissa koulumatkalla tarkoitetaan lyhintä yleistä jalankulkijoiden käytössä olevaa reittiä, joka mitataan oppilaan kodin portilta koulukiinteistön sisään tulokohtaan. Mitattaessa kodin ja koulun välistä koulumatkaa kotiosoite määräytyy oppilaan väestötietojärjestelmään merkityn Vantaalla sijaitsevan kotisoitteen mukaisesti.

Maksuton kuljetus järjestetään ensisijaisesti julkista joukkoliikennettä käyttäen. Kuljetus voidaan järjestää taksikuljetuksena, jos oppilas ei terveydentilaansa liittyvästä syystä voi kulkea koulumatkaansa kävellen tai käyttää julkista liikennettä. Taksikuljetuksen perusteluiden tulee ilmetä lääkärin tai psykologin lausunnosta.

Valtuustoaloitteessa esitetty vuoroasumisen huomioiminen erityislasten koulukuljetuksissa edellyttäisi opetuslautakunnan hyväksymien perusteiden muuttamista. Muutoksen voidaan olettaa lisäävän kustannuksia myönnettäessä taksikuljetuksia väestörekisteriin merkityn kotisoitteen lisäksi etävanhemman osoitteesta. Sivistystoimi ei kerää tietoja oppilaiden asumisjärjestelyistä tai huoltajuussopimuksista. Osa perheiden tekemistä sopimuksista on suullisia ja huoltajien tai vanhempien keskinäisellä sopimuksella solmittuja, osa on vahvistettu lastenvalvojalla ja osa on oikeuden vahvistamia sopimuksia. Täsmällisen arvion tekeminen kuljettamisen kustannusvaikutuksista on siten vaikeaa, koska käytössä ei ole tietoja vuoroasumisen yleisyydestä vantaalaisten oppilaiden perheissä. Sivistystoimella ei ole myöskään tietoa siitä, kuinka monen perheen osalta toinen yhteishuoltajista asuu muussa kunnassa kuin Vantaalla.

Vantaalla koulukuljetusten kustannukset vuonna 2017 olivat n. kaksi miljoonaa euroa. Hieman yli 200 000 € käytettiin peruskoululaisten matkalippuihin. Taksikuljetusten kustannukset olivat n. 1,8 milj. €.

Taksikuljetusten piirissä olevia erityisen tuen oppilaita ja terveydellisin perustein kuljetettavia oppilaita on tällä hetkellä noin 350 lasta. Kunkin kuljetettavan oppilaan kustannus on noin 4500 euroa vuodessa.

Perheiden ratkaisut tilanteissa, joissa vanhemmat asuvat eri osoitteissa eroavat sekä huoltajuuden ratkaisujen, että lasten tapaamisten osalta. Osa perheiden ratkaisuista on pitkäaikaisia ja viikoittain yhtenäisenä toistuvia, osassa ratkaisuja tilanteet vaihtuvat usein. Osassa perheitä toisella huoltajalla voi olla yksinhuoltajuus, vaikka toisella vanhemmista olisikin laajat tapaamisoikeudet. Rajaamalla koulukuljetusoikeus vain yhteishuoltoratkaisuun päätyneisiin perheisiin asetettaisiin perheet eriarvoiseen asemaan heidän tekemiensä huoltajuusratkaisujen perusteella. Samoin perheet asettuisivat eriarvoiseen tilanteeseen sen perusteella, kuinka laajasti tapaamisoikeudet toteutuvat.

Mikäli kuljetus järjestettäisiin molempien huoltajien osoitteista, tulisi arvioitavaksi, kuinka nopeasti kuljetettavan yhtiön tulisi reagoida perheiden esittämiin muutoksiin. Mikäli jatkossa oppilaiden hakureiteissä tapahtuisi jatkuvia muutoksia tai reittien pituudet kasvaisivat, tulisi se todennäköisesti lisäämään kustannuksia seuraavissa palveluntuottajien kilpailutuksissa, koska reitittämistä ei olisi mahdollista tehdä yhtä kustannustehokkaasti kuin tällä hetkellä.

Valtuustoaloitteessa ei oteta kantaa siihen, tulisiko kuljetus järjestää myös muusta kunnasta kuin Vantaalta. Mikäli näin tapahtuisi, tulisi se väistämättä lisäämään kuljetuskustannuksia. Nykyinen kilpailutus on tehty sillä perusteella, että valtaosa kaikista kuljetuksista tapahtuu Vantaan sisällä. Mikäli kuljetusoikeus rajattaisiin koskemaan tilannetta, jossa molemmat huoltajat tai vanhemmat asuvat Vantaalla, asettaisi se perheet eriarvoiseen asemaan huoltajien asuinkunnan perusteella.

Sivistystoimi toteaa, että koulukuljetusperusteita ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa siten, että koulukuljetus myönnettäisiin muualta kuin oppilaan väestörekisteriin merkitystä kotiosoitteesta.

Kaupunginhallitus 8.10.2018 § 13

Sivistystoimen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Tanja Vahvelaiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 45 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sivistystoimen toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti palauttaa valmisteluun.

Sivistystoimen toimiala täydentää vastaustaan seuraavasti:

Uusi lapsenhuoltolaki on vahvistettu 8.2.2019 ja se tulee voimaan 1.12.2019.

Voimassa olevat koulukuljetusperusteet eivät mahdollista oppilaskohtaista harkintaa, vaan koulukuljetus myönnetään, mikäli perusopetuslaissa säädetyt edellytykset ja opetuslautakunnan määrittelemät kriteerit täyttyvät. Näin varmistetaan oppilaiden yhdenvertainen kohtelu.

Taksikuljetusten piirissä olevia erityisen tuen oppilaita ja terveydellisin perustein kuljetettavia oppilaita on tällä hetkellä (syksy 2018) noin 350 lasta. Perusopetuksen oppilasrekisterin mukaan näistä 350 lapsesta 99 lapsen vanhemmat asuvat eri osoitteissa. Näistä 99 tapauksesta 52 lapsen vanhemmat asuvat eri osoitteissa Vantaalla ja 47 lapsen vanhemmat asuvat eri osoitteissa siten, että toinen vanhemmista asuu Vantaalla ja toinen jossakin toisessa kunnassa. Kuten sanottua, sivistystoimi ei kerää tietoja oppilaiden asumisjärjestelyistä tai huoltajuussopimuksista, joten tiedossa ei ole, miten em. 99 tapauksessa lapsen huolto ja tapaamisoikeudet on järjestetty. Ei ole myöskään tietoa siitä, kuinka moni em. perheistä on järjestänyt lapsen huollon siten, että vuoroasumisen kriteerit täyttyisivät eli lapsi asuisi vähintään 40 prosenttia kalenterivuodesta toisen vanhempansa luona.

Rajaamalla koulukuljetusoikeus vain vuoroasumiseen päätyneisiin perheisiin asetettaisiin perheet eriarvoiseen asemaan heidän tekemiensä huoltajuusratkaisujen ja asumisjärjestelyjen perusteella. Tämä voisi olla ongelmallista oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Ensinnäkin edellytyksenä olisi, että huoltajat olisivat päätyneet yhteishuoltoon, mikä sulki yksinhuoltotilanteet valtuustoaloitteessa esitetyn muutoksen ulkopuolelle. Toiseksi edellytettäisiin, että yhteishuoltotilanteissa lapsen tulisi asua toisen huoltajan luona vähintään 40 prosenttia kalenterivuodesta, jotta vuoroasumisen kriteerit täyttyisivät. Mikäli asuminen jäisi alle em. prosenttiosuuden, perheellä ei olisi oikeutta saada kuljetusta toisesta kodista.

Kuljetuspalvelu on suunniteltu siten, että lasten haku- ja vientiajat pysyvät jokseenkin samoina. Aikataulut on räätälöity oppilaiden lukujärjestysten mukaisesti. Mikäli oppilaita kuljetettaisiin esim. vuoroviikoin eri osoitteesta kouluun, yksinkuljetus olisi luultavasti ainoa vaihtoehto.

Yksinkuljetuksen hinta on taksitaksan mukainen (lähtöhinta 5,90 € + 1,75 €/km). Koulumatkan ylittäessä 3 km kuljetuksesta alkaa syntyä lisäkustannuksia. Täsmällisen arvion tekeminen vuoroasumistilanteessa koulukuljetusten kokonaiskustannuksista edellyttäisi kuitenkin oppilaiden ja huoltajien osoitetietojen lisäksi sen selvittämistä, kuinka yleisiä vuoroasumisjärjestelyt ovat taksikuljetusten piirissä olevissa perheissä.

Lisäksi tulee huomioida, että yksinkuljetusten lisääminen edellyttäisi myös palveluntuottajalta lisäresursointia käytössä olevaan autokapasiteettiin. Varsinkin esteettömistä autoista on tällä hetkellä pulaa. Mikäli tulevaisuudessa kilpailutettaessa koulukuljetuksia palveluntuottajalta edellytettäisiin laajempaa autokapasiteettiä, palveluntuottajien olisi tehtävä lisäinvestointeja, joilla olisi korottavaa vaikutusta palvelusta maksettaviin hintoihin.

Kaupunginhallitus 29.4.2019 § 33

Sivistystoimen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Tanja Vahvelaiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 45 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sivistystoimen toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Liite:

- Tanja Vahvelaisen ja Tiina Tuomelan ja 45 muun valtuutetun aloite erityislasten koulukuljetusten järjestäminen vuoroasumistilanteissa myös etävanhemman kotoa

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja hallintojohtaja Eila Tanninen, puh. 040 589 2731, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
perusopetuksen johtaja Ilkka Kalo, puh. 040 707 1115, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi